

**Brüssel, 9. detsember 2025
(OR. en)**

16638/25

**JAI 1887
COPEN 414
DROIPEN 163
CATS 82
FREMP 385**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14959/25 + COR 1
Teema:	Eelnõu: nõukogu järeldused ELi kriminaalõiguse näidissätete kohta

---

Nõukogu (justiits- ja siseküsimused) kiitis oma 8.–9. detsembri 2025. aasta istungil heaks nõukogu järeldused ELi kriminaalõiguse näidissätete kohta. Nõukogu poolt heakskiidetud tekst on esitatud lisas.

Nõukogu järeldused ELi kriminaalõiguse näidissätete kohta

Nõukogu tuletab meelde oma 2002. aasta järeldusi karistuste ühtlustamisel kohaldatava lähenemisviisi kohta¹, 2009. aasta järeldusi, mis käsitlevad näidissätteid nõukogu läbirääkimiste suunamiseks kriminaalõiguse küsimustes² ning 2024. aasta järeldusi „ELi kriminaalõiguse tulevik: soovitus edasiste sammude kohta“³ ja kordab, et nimetatud järeldused kajastavad nõukogu seisukohta selles küsimuses.

Eelkõige rõhutab nõukogu oma 2002. aasta järelduste punkti 3 ja 2009. aasta järelduste punktide 1–10 tähtsust. Nõukogu kordab vajadust tagada sidusus ja kooskõla ELi *acquis*'ga seoses erinevate ELi kriminaalõiguse õigusaktide korduvate sätetega, et hõlbustada ELi sätete rakendamist riigisisises õiguses ja nende sätete tõlgendamist, tagades samal ajal vajaliku paindlikkuse. Sellega seoses rõhutatakse suuniste ja näidissätete tähtsust seadusandlike läbirääkimiste hõlbustamisel.

Nõukogu tuletab meelde, et 2009. aasta järeldustes kiideti heaks järelduste I lisas esitatud näidissätteid, mis „*peaksid suunama nõukogu edaspidist tööd seadusandlike algatustega, mis võivad sisaldada kriminaalõiguslikke sätteid*“.

Nõukogu märgib, et algatas 2024. aastal protsessi näidissätete ajakohastamiseks ja vajaduse korral nende kohaldamisala laiendamiseks, võttes arvesse arvukaid ELi kriminaalõiguse õigusakte, mis on vastu võetud alates Lissaboni lepingu jõustumisest 2009. aastal. Selle protsessi tulemusena töötati välja ajakohastatud näidissätteid, mis esitati 2024. aasta detsembris eesistujariigi Ungari aruandes. Aruandes rõhutati, et tulevastes kriminaalõiguse õigusaktides „*tuleks nii palju kui võimalik järgida nendes kokkulepitud näidissätetes kirjeldatud lähenemisviisi*“.

---

¹ 9141/02.

² 16542/1/09 REV2.

³ 10984/24.

Seda silmas pidades peab nõukogu asjakohaseks kiita heaks järgmised ajakohastatud näidissätted. Nõukogu rõhutab, et näidissätted ei tohiks olla kaasseadusandjatele siduvad, vaid kujutavad endast töövahendeid, mille hulgast kaasseadusandjad saavad valida sätteid, mida nad peavad vajalikuks seadusandlikku akti lisada, ning mis suunab nõukogu tööd mis tahes tulevase ELi kriminaalõiguse õigusakti ettepanekuga. Nende eesmärk on määrata kindlaks asjaomaste sätete kokkulepitud standardsõnastus, et tagada õigusaktide järjepidevus, sidusus ja tõhusus. Need ei mõjuta mingil viisil komisjoni ega kaasseadusandjate aluslepingutest tulenevaid õigusi ega nõukogu seisukohta käesolevatel nõukogu järeldustel põhineva konkreetse sätte võimaliku lisamise kohta konkreetsesse õigusakti. Nurksulgudes ja kaldkirjas on esitatud sätteid, mis (nõukogu arvates) vajavad konkreetsesse õigusakti lisamiseks eriti tugevat põhjendust (võttes arvesse konkreetseid asjaolusid). Asjakohastel läbirääkimistel tuleks kaaluda ka vajadust lisada mis tahes täiendavaid sätteid või elemente.

Nõukogu kutsub Euroopa Parlamenti ja komisjoni üles võtma need näidissätted teadmiseks ja jätkama struktureeritud institutsioonidevahelist dialoogi, mille eesmärk on määrata kindlaks ühised näidissätted.

ELI KRIMINAALÕIGUSE NÄIDISSÄTTED

A. KURITEOD

Liikmesriigid tagavad, et kuriteona käsitatakse järgmist tegevust, kui see on tahtlikult toime pandud.

B. KURITEOLE KIHUTAMINE JA KAASAAITAMINE NING KURITEOKATSE

1. Liikmesriigid tagavad, et [artikli(te)ga ...] hõlmatud tahtlikult toime pandud kuritegudele kihutamine ja kaasaitamine on karistatav kuriteona.
2. Liikmesriigid tagavad, et tahtlik katse panna toime [artikli(te)ga ...] hõlmatud kuritegu on karistatav kuriteona.

C. FÜÜSILISTELE ISIKUTELE ETTE NÄHTUD KARISTUSED

1. Liikmesriigid tagavad, et kui füüsiline isik paneb toime [artikli(te)ga...] hõlmatud kuriteo, karistatakse selle kuriteo eest tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega.
2. Liikmesriigid tagavad, et [artikli(te)ga ...] hõlmatud kuritegude eest määratakse karistus, mille maksimummäär on vähemalt [ühe/kahe/viie/kümne] aasta pikkune vangistus.
- [3. *Liikmesriigid tagavad, et füüsilisele isikule, kes on toime pannud [artikli(te)ga ...] hõlmatud kuriteo, saab määrata muid kriminaalkaristusi või -meetmeid või muid karistusi või -meetmeid, mis võivad hõlmata järgmist:*

a) *kohustus:*

i) .... ; või

ii) ...;

- b) *trahvid, mis on proportsionaalsed tegevuse raskusega;*
- c) *avaliku sektori vahendite saamise võimalusest ilmajätmine, sealhulgas hankemenetlustest kõrvalejätmine ning toetustest, kontsessioonidest ja litsentsidest ilmajätmine;*
- d) *keeld olla juriidilises isikus õiguslikult sama liiki juhtival kohal, mida kasutati kuriteo toimepanemiseks;*
- e) *nende lubade ja volituste kehtetuks tunnistamine, mis on antud tegevuseks, mille tulemusel asjaomane kuritegu toime pandi.]*

D. RASKENDAVAD [JA KERGENDAVAD] ASJAOLUD

1. Raskendavad asjaolud⁴

Kui järgmised asjaolud ei kuulu [artikli(te)ga ...] hõlmatud kuritegude koosseisu tunnuste hulka, tagavad liikmesriigid, et [asjaomas(t)e artikli(te)ga ...] hõlmatud kuritegude korral võib kooskõlas riigisisese õigusega käsitada raskendavana üht või mitut järgmist asjaolu:

a)....;

b)....

---

⁴ Näidissätete hulka kuulub ka järgmine näidispõhjus: „Liikmesriigid peaksid tagama, et nende õigussüsteemis kohaldatavate normide kohaselt on võimaliku raskendava [või kergendava] asjaoluna kindlaks määratud vähemalt üks käesolevas direktiivis sätestatud raskendavatest [ja kergendavatest] asjaoludest.“

[2. *Kergendavad asjaolud*

Liikmesriigid tagavad, et [asjaomas(t)e artikli(te)ga ...] hõlmatud kuritegude puhul võib kooskõlas riigisisese õigusega käsitada kergendavana üht või mitut järgmist asjaolu:

a) ...;

b) ...]

E. JURIIDILISTE ISIKUTE VASTUTUS

1. Liikmesriigid tagavad, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegude eest, kui kuriteo on nende juriidiliste isikute kasuks toime pannud füüsiline isik, kellel on juhtiv koht asjaomas juriidilises isikus ning kelle tegutsemine iseseisvalt või kõnealuse juriidilise isiku organi osana põhineb järgmisel (edaspidi „juhtiv isik“):

a) õigus juriidilist isikut esindada;

b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid; või

c) õigus juriidilist isikut kontrollida.

[2. *Liikmesriigid tagavad, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegude eest, kui juhtiva isiku puudulik järelevalve või kontroll on võimaldanud nende alluvuses oleval füüsilisel isikul panna juriidilise isiku kasuks toime [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegu.]*

3. Juriidiliste isikute vastutuselevõtmine vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 [või 2] ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes panevad toime, kihutavad või aitavad kaasa [artikli(te)ga...] hõlmatud kuriteole.

F. JURIIDILISTE ISIKUTE KARISTUSED

1. Liikmesriigid tagavad, et kui juriidiline isik võetakse vastutusele vastavalt [artiklile...], karistatakse kuriteo eest tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristuste või -meetmetega või muude karistuste või -meetmetega.
2. Tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused või -meetmed või muud karistused või -meetmed hõlmavad kriminaalõiguslikke või muid trahve ning võivad hõlmata muid kriminaalkaristusi või -meetmeid või muid karistusi või -meetmeid, näiteks:
  - a) riiklike hüvitiste ja abi saamise õigusest ilmajätmine;
  - b) avaliku sektori vahendite saamise võimalusest ilmajätmine, sealhulgas hankemenetlustest kõrvalejätmine ning toetustest ja kontsessioonidest ilmajätmine;
  - c) ettevõtluskeeld;
  - d) nende lubade ja volituste kehtetuks tunnistamine, mis on antud tegevuseks, mille tulemusel kuritegu toime pandi;
  - e) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
  - f) sundlõpetamine;
  - g) kuriteo toimepanekuks kasutatud üksuste sulgemine;
  - h) toimepandud kuritegu ja määratud karistusi või meetmeid käsitleva kohtuotsuse täielik või osaline avaldamine, kui selleks on avalik huvi, ilma et see piiraks eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset käsitlevate reeglite kohaldamist.

[3. Liikmesriigid tagavad, et kui juriidiline isik võetakse artikli E lõike 1 kohaselt vastutusele [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegude eest, karistatakse teda kriminaalõiguslike või muude trahvidega. Selliste trahvide määr on proportsionaalne teo raskusastmega ja asjaomase juriidilise isiku individuaalsete, rahaliste ja muude asjaoludega. Liikmesriigid tagavad, et selliste trahvide ülemmäär on vähemalt:

a) [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegude korral:

i) [5 %] juriidilise isiku ülemaailmsest kogukäibest kas kuriteo toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal; või alternatiivina

ii) rahasumma, mis vastab [maksimaalselt 40 000 000] eurole;

b) [artikliga...] hõlmatud kuritegude korral:

i) [1/3 %] juriidilise isiku ülemaailmsest kogukäibest kas kuriteo toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal; või alternatiivina

ii) rahasumma, mis vastab [8/24 miljonile] eurole.⁵

4. Liikmesriigid võivad kehtestada normid juhtudeks, kui trahvi summat ei ole võimalik kindlaks määrata selle alusel, mis oli juriidilise isiku ülemaailmne kogukäive rikkumise toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal.]

---

⁵ Kännised peaksid olema proportsionaalsed konkreetsetes seadusandlikus aktis füüsilistele isikutele ette nähtud karistuste tasemetega ning võtma arvesse alternatiivseid künniseid, mis on vastu võetud direktiiviga (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu, ja direktiiviga (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi.

G. JURISDIKTSIOON

1. Iga liikmesriik kehtestab oma jurisdiktsiooni [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegude üle, kui:
  - a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil;
  - b) kuritegu on toime pandud selles liikmesriigis registreeritud või tema lipu all sõitva laeva või õhusõiduki pardal; või
  - c) teo toimepanija on selle liikmesriigi kodanik.

2. Liikmesriik teavitab komisjoni otsusest oma jurisdiktsiooni laiendada ühele või mitmele [artikli(te)ga...] hõlmatud kuriteole, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kui:
  - a) teo toimepanija peamine elukoht on tema territooriumil;
  - b) kuritegu on toime pandud tema territooriumil asuva juriidilise isiku kasuks;
  - c) kuritegu on toime pandud ühe või mitme tema kodaniku vastu või ühe või mitme isiku vastu, kelle peamine elukoht on kõnealuses liikmesriigis; või

[...]

- [3. *Lõike 1 punktidega [...] hõlmatud juhtudel tagavad liikmesriigid, et nende jurisdiktsiooni teostamise eelduseks ei ole see, et kriminaalmenetlust saab alustada alles pärast seda, kui ohver on esitanud kaebuse kuriteo toimepanemise kohas, või pärast kuriteost teatamist selle riigi poolt, kelle territooriumil kuritegu toime pandi.*]

H. AEGUMISTÄHTAJAD⁶

1. Liikmesriigid kehtestavad aegumistähtjad, mis [on proportsionaalsed kuriteo raskusega ja] võimaldavad artiklitega [...] hõlmatud kuritegusid pärast nende toimepanemist piisava aja jooksul uurida, nende eest süüdistus esitada, neid kohtulikult menetleda ja kohtuotsus teha, et nende kuritegude menetlemine oleks tulemuslik.
- [2. *Lõikega 1 hõlmatud aegumistähtaeg on vähemalt [...] aastat alates kuriteo toimepanemisest, mille eest karistatakse vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt [...] aastat.*
3. *Liikmesriigid kehtestavad aegumistähtaja, mis on vähemalt [...] aastat alates lõpliku süüdimõistva otsuse tegemise kuupäevast artiklitega [...] hõlmatud kuriteo eest ja mis võimaldab pöörata täitmisele järgmised kõnealuse otsusega mõistetud karistused:*
  - a) *rohkem kui [...] pikkune vangistus; või alternatiivina*
  - b) *vanglakaristus kuriteo eest, mille eest karistatakse vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt [...] aastat.*
4. *Erandina lõigetest 2 ja 3 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaja, mis on lühem kui [...] aastat, ent mitte lühem kui [...] aastat, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.]*

---

⁶ Näidissätete hulka kuulub ka järgmine näidispõhjus: „Liikmesriigid peaksid kehtestama aegumistähtaegu käsitlevad normid, et neil oleks võimalik tulemuslikult tõkestada käesolevas direktiivis osutatud kuritegusid, ilma et see piiraks selliste riigisiseste õigusnormide kohaldamist, milles ei ole kehtestatud aegumistähtaegu uurimisele, süüdistuse esitamisele ja täitmise tagamisele“.

I. STATISTILISED ANDMED

1. Liikmesriigid tagavad, et on olemas süsteem [artikli(te)ga...] hõlmatud kuritegusid käsitlevate olemasolevate anonüümitud statistiliste andmete kogumiseks, koostamiseks ja levitamiseks.
- [2. *Ilma et see piiraks muudes liidu õigusaktides sätestatud aruandluskohustusi, esitavad liikmesriigid komisjonile igal aastal lõikega 1 hõlmatud statistilised andmed, kui need on kesktasandil kättesaadavad, mis sisaldavad vähemalt järgmisi olemasolevaid andmeid:*
  - a) *liikmesriikides registreeritud kuritegude ja nende suhtes tehtud otsuste arv;*
  - b) *kohtu poolt lõpetatud kohtuasjade arv, sealhulgas asjaomase kuriteo aegumistähtaja möödumise tõttu;*
  - c) *süüdimõistetud füüsiliste isikute arv.]*

[J. KOOLITUS

Ilma et see piiraks kohtute sõltumatust ja kohtusüsteemi korralduse erinevusi liidus, edendavad liikmesriigid kohtunikele, prokuröridele, politseinikele, kohtutöötajatele ning kriminaalmenetluste ja -uurimistega tegelevate pädevate asutuste töötajatele sellise erikoolituse pakkumist, mis on seotud käesoleva direktiivi eesmärkidega ning vastab kõnealuste kohtunike, prokuröride, politseinike, kohtutöötajate ja pädevate asutuste töötajate ülesannetele.]
